

забезпечити зворотний рейс у початковий пункт відправлення за першої можливості. Може бути запропоновано зміну маршруту, яка здійснюється за відповідних транспортних умов: до кінцевого пункту призначення – за першої можливості або у пізніший час за бажанням пасажирів та за наявності вільних місць.

Якщо затримали авіарейс, пасажир має право вимагати у адміністрації аеропорту довідку про те, чому рейс був затриманий із зазначенням фактичного часу вильоту. Якщо через затримку рейсу у пасажирів зірвалася важлива зустріч або не відбулися вже оплачені екскурсії, а також при наявності чеків, що підтверджують витрати, які пасажирів довелося нести самостійно, пасажир вправі вимагати компенсацію від авіакомпанії. Але слід пам'ятати, що матеріальну компенсацію виплатять тільки в тому випадку, якщо затримка сталася з вини авіакомпанії.

У разі затримки рейсу авіакомпанія зобов'язана повідомити пасажирів за три години до початку реєстрації. Виняток становлять лише випадки надзвичайних ситуацій: Після цього авіаперевізник повинен щопівгодини інформувати пасажирів про орієнтовний час затримки рейсу та очікуваний час відправлення.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
2. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: затверджені наказом Міністерства інфраструктури України 30.11.2012 № 735 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245988938.

УДК 656.073(043.2)

Баранова В. Ю., Корженівська Т. В., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕВІЗНИКА ЗА ДОГОВОРАМИ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ

Обмеження та звільнення від відповідальності перевізника за договором повітряного перевезення вантажу в усі часи породжувало дискусії щодо можливості їх застосування у цивільному обороті. Цивільно-правовому договору повітряного перевезення вантажу, як одному із складних напрямів дослідження цивільного права, присвячено праці Ю. Н. Малєєна, Л. А. Лунца та інших учених. Однак проблема щодо визначення підходів та

критеріїв обмеження та звільнення від відповідальності перевізника за договором повітряного перевезення вантажу залишається не вирішеною та досить дискусійною.

Встановлено, що договір перевезення вантажу повітряним транспортом є цивільно-правовим договором про надання перевізних послуг, який регулюється нормами загальних положень про зобов'язання Цивільного кодексу України, спеціальними нормами глави 64 «Перевезення», нормами Повітряного кодексу України (розділи 11, 16), підзаконними нормативними актами, зокрема Правилами повітряних перевезень вантажів, затверджених наказом Міністерства транспорту від 14 жовтня 2003 р. тощо.

Належне виконання сторонами обов'язків, які впливають з договору про перевезення або норм транспортного законодавства, веде до припинення зобов'язання з перевезення вантажу та досягнення учасниками цілей договору. На жаль, домогтися цього не завжди вдається. Дестабілізація політичної та економічної обстановки в ряді регіонів, розпад господарських зв'язків, зниження загального рівня виконавчої дисципліни негативно позначаються й на ритмі перевізного процесу, призводять до крадіжок і псування вантажів на транспорті, прострочення доставки їх споживачам та інших правопорушень. У зв'язку з цим важливу роль покликані відіграти заходи майнової відповідальності за порушення договорів перевезення.

Головні обов'язки перевізника за договором про перевезення полягають у тому, що він повинен забезпечити цілість і схоронність вантажу та доставити його одержувачеві в обумовлений строк. Цей обов'язок виникає з моменту прийняття його до перевезення і до видачі одержувачеві в пункті призначення. Порушення цього обов'язку призводить до відповідальності за втрату, нестачу, псування чи пошкодження вантажу.

Існують випадки, при настанні яких перевізник повністю звільняється від відповідальності. Такі випадки звільнення від відповідальності перевізника мали б бути передбачені на рівні Цивільного кодексу України або на рівні Повітряного кодексу України. Але лише у розділі 20 Правил повітряних перевезень вантажів містяться випадки звільнення від відповідальності авіаперевізника.

Як правило, випадки звільнення від відповідальності пов'язані із обставинами, які не залежать від волі сторін договору перевезення вантажу, а саме: форс-мажорних обставин, існуванням дефектів або недоліків вантажу, впливом на вантаж часу транспортування, кліматичних умов, ряду природних чинників, зокрема таких як тиск. Якщо прострочення доставки авіаперевізником вантажу безпосередньо чи побічно виникло внаслідок дії форс мажорних обставин, до яких відносять несприятливі метеорологічні умови, надзвичайні ситуації в повітряному просторі, страйки, бунти,

громадянські безлади, ембарго, війни, ворожі дії, нерегульовані міжнародні відносини, технічні проблеми або інші складнощі, які фактично загрожують або унеможливають безпечне виконання польоту, якщо інше не встановлено договором перевезення, то такий авіаперевізник звільняється від відповідальності. У цьому випадку слід виходити із того, що найвищою цінністю є людина, забезпечення її прав та свобод, і надання допомоги навіть через знищення, пошкодження, втрату будь-якого вантажу не може підпадати під категорію договірної матеріальної відповідальності.

Отже, згідно цивільного права існують випадки, коли перевізник буде звільнений повністю від відповідальності. Адже у ст. 3 Конституції України вказано, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, є найвищою соціальною цінністю».

Література

1. Вавженчук С. Я. Правові проблеми обмеження та звільнення від відповідальності перевізника за договорами повітряного перевезення в Україні / С. Я. Вавженчук // Юридичний вісник. – № 4(13). – 2009. – С. 31-33.
2. Шульженко Ф. П., Гайдулін О. О., Кундрік Р. С. Транспортне право: Навч. посібник / Ф. П. Шульженко, О. О. Гайдулін, Р. С. Кундрік. – К.: КНЕУ, 2005. – 244 с.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

УДК 341:656.7.072 (043.2)

Безпальча О. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ ТА БАГАЖУ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Договір перевезення є одним із договорів, що регулюють відносини по територіальному переміщенню об'єктів або людей за допомогою транспортних засобів.

Транспорт утворює самостійну сферу економічної діяльності. Роль транспорту полягає в наданні специфічних послуг, спрямованих на переміщення товару або людини в просторі. Будучи врегульованими нормами права, ці відносини набувають форми зобов'язально-правових.

Здійснення перевезень пасажирів повітряним транспортом в Україні на нормативному рівні регламентується гл. 64 Цивільного кодексу України [1], Законом України «Про транспорт» [3], Повітряним кодексом України [2],